

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2020/98

Karar Sayısı : 2022/87

Karar Tarihi : 20/7/2022

R.G. Tarih-Sayısı : 17/8/2022-31926

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Van 4. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun'a 1/2/2018 tarihli ve 7078 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle eklenen ek 2. maddenin Anayasa'nın 2., 5., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Davacı banka lehine üzerinde rehin tesis edilen araca uyuşturucu imal ve ticaretinde kullanıldığı gerekçesiyle el konularak Emniyet Genel Müdürlüğüne hibe edilmesi işleminin iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu ek 2. maddesi şöyledir:

“Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunda kullanılan araca elkoyma

Ek Madde 2- (Ek: 15/8/2017-KHK-694/11 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/11 md.)

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun işlenmesinde kullanılan araçlara, 5271 sayılı Kanununun 128 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre elkonulur.

Bu maddenin birinci fıkrasına göre elkonulan aracın;

- a) Soruşturma ve kovuşturma devam ederken aynı suçun işlenmesinde tekrar kullanılması,*
- b) Türkiye’de sicile kayıtlı olmaması,*
- c) Önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilmesi,*
- ç) Suçun işlenmesini kolaylaştıracak özel tertibatının bulunması,*

hallerinden birinin varlığı durumunda, elkonulan araç sahibine iade edilmez. Bu durumda sahibinin, aracın değeri kadar teminatı elkoyma tarihinden itibaren otuz gün içinde Maliye Bakanlığına teslim etmesi halinde araç sahibine iade edilir. Aksi takdirde Maliye Bakanlığı tarafından soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin araç derhal tasfiye olunur. Tasfiyenin satış suretiyle gerçekleşmesi halinde satıştan elde edilen gelirden aracın muhafaza edilmesi ve satışı için gerekli olan bütün masraflar karşılandıktan sonra kalan miktar, kovuşturma sonucuna göre işlem yapılmak üzere emanet hesabına alınır.

İkinci fıkra hükmünün uygulanmasındaki değerden, kara araçlarında kasko değeri; deniz araçlarında tekne ve makine sigortasına esas teşkil eden değer; sigortasız araçlar ile hava ve demiryolu araçlarında ise piyasa değeri anlaşılır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI,

Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılmalarıyla 24/12/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural ve sınırlama sorunları görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. Başvuru kararında 2313 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinin iptali talep edilmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun işlenmesinde kullanılan araçlara el konulacağı, ikinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde de bu şekilde el konulan aracın sahibine iade edilmeyeceği hâller düzenlenmiştir. El konulan aracın (a) bendine göre soruşturma ve kovuşturma devam ederken aynı suçun işlenmesinde tekrar kullanılması, (b) bendi uyarınca Türkiye'de sicile kayıtlı olmaması, (c) bendine göre önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilmesi ve (ç) bendi uyarınca suçun işlenmesini kolaylaştıracak özel tertibatının bulunması hâllerinden birinin varlığı durumunda, el konulan araç sahibine iade edilmez.

4. Bakılmakta olan davanın konusu ise önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilen aracın sahibine iade edilmeyip tasfiye olunmasıdır. Bu itibarla itiraz konusu maddenin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (a), (b) ve (ç) bentlerinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

5. Ayrıca ikinci fıkranın birinci cümlesinin bentler dışında kalan kısmı bakılmakta olan davanın konusu olan (c) bendinin yanı sıra davada uygulanma imkânı olmayan (a), (b) ve (ç) bentleri bakımından da geçerli, ortak kural niteliğindedir. Bu itibarla bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek anılan cümlelerin kalan kısmının (c) bendi ile sınırlı olarak incelenmesi gerekir.

6. Öte yandan itiraz konusu maddenin ikinci fıkrasının ikinci ve dördüncü cümleleri ile üçüncü fıkrasında araç sahibinin araç değeri kadar teminatı teslim etmesi hâlinde aracı teslim alabileceği, araçların tasfiyesinin satış suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda satış bedelinin değerlendirilmesi ile aracın değerinin belirlenmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Bakılmakta olan davada araç sahibi tarafından herhangi bir teminatın yatırılmadığı ve aracın tasfiyesinin satış yoluyla değil hibe yoluyla gerçekleştirildiği gözetildiğinde anılan fıkra ile cümlelerin de bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

7. Diğer yandan ikinci fıkranın üçüncü cümlesinde teminat yatırılmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin aracın derhâl tasfiye olunacağı belirtilmiştir. Anılan cümle, tüm tasfiye yöntemleri bakımından geçerli, ortak kural niteliğindedir. Bu itibarla bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek cümlelerin esasına ilişkin incelemenin "hibe suretiyle tasfiye" yönünden yapılması gerekir.

8. Açıklanan nedenlerle 12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun'a 1/2/2018 tarihli ve 7078 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle eklenen ek 2. maddenin;

A. 1. Birinci fıkrasının,

2. İkinci fıkrasının (a), (b) ve (ç) bentleri ile ikinci ve dördüncü cümlelerinin,

3. Üçüncü fıkrasının,

itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkanı bulunmadığından bu fıkralara, bentlere ve cümlelere ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. İkinci fıkrasının kalan kısmının esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin anılan fıkranın;

1. Birinci cümlesinin kalan kısmının (c) bendi ile sınırlı olarak,

2. Üçüncü cümlesinin "*hibe suretiyle tasfiye*" yönünden,

incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

9. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Alparslan KOÇAK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Sınırlama Sorunu

10. Kanun'un ek 2. maddesinin ikinci fıkrasının dördüncü cümlesinde, el konulan araca yönelik tasfiyenin satış suretiyle gerçekleşmesi hâlinde satıştan elde edilen gelirden aracın muhafaza edilmesi ve satışı için gerekli olan bütün masraflar karşılandıktan sonra kalan miktarın, kovuşturma sonucuna göre işlem yapılmak üzere emanet hesabına alınacağı belirtilmiştir. Cümlede yer alan "*Tasfiyenin satış suretiyle gerçekleşmesi halinde...*" ibaresinden satış dışında tasfiye yöntemlerinin de bulunduğu anlaşılmaktadır. Bakılmakta olan davada ikinci fıkranın (c) bendi uyarınca sahibine iade edilmeyen aracın satış dışında bir yöntemle tasfiyesinin dava konusu edilmiş olması nedeniyle ikinci fıkranın teminat yatırılmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin aracın derhâl tasfiye olunacağını düzenleyen üçüncü cümlesinin esasına ilişkin incelemenin (c) bendi ve "*satış dışı yöntemlerle tasfiye*" yönünden yapılması gerekir.

B. Anlam ve Kapsam

11. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 188. maddesinde düzenlenmiş olup söz konusu suçun işlenmesinde kullanılan veya bu suçun işlenmesine tahsis edilen araçlar iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmamaları şartıyla anılan Kanun'un 54. maddesi uyarınca müsadere edilmektedir.

12. 2313 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinde ise uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunda kullanılan araca el konulmasına ve tasfiyesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Bu kapsamda elkoyma işlemi 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128.

maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca yapılmakta olup kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen elkoyma kararı, bu araçların kayıtlı bulunduğu sicile şerh verilmek suretiyle yerine getirilmektedir. Bir başka ifadeyle elkoyma işlemi kayden yerine getirilmekte ve araç sahibine iade edilmektedir.

13. Ancak 2313 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinin ikinci fıkrasının itiraz konusu (c) bendine göre bu şekilde el konulan aracın önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilmesi hâlinde el konulan araç, sahibine iade edilmemekte ancak araç sahibi tarafından aracın değeri kadar bir teminatın el koyma tarihinden itibaren otuz gün içinde Hazine ve Maliye Bakanlığına (Bakanlık) teslim edilmesi hâlinde araç, sahibine iade edilmektedir. Anılan fıkranın itiraz konusu üçüncü cümlesinde ise teminat yatırılmaması durumunda Bakanlık tarafından soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin aracın derhâl tasfiye olunacağı öngörülmüş olup kural "*satış dışı yöntemlerle tasfiye*" yönünden incelenmiştir.

C. İtirazın Gerekçesi

14. Başvuru kararında özetle; kovuşturma sonucu beklenmeksizin el konulan aracın hibe yoluyla tasfiyesinin araç üzerinde rehin hakkı bulunan üçüncü kişinin mülkiyet hakkını orantısız bir şekilde sınırladığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 5., 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Kanun'un Ek 2. Maddesinin İkinci Fıkrasının (c) Bendinin İncelenmesi

15. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Birey özgürlüğü ile doğrudan ilgili olan mülkiyet hakkı, bireye emeğinin karşılığına sahip olma ve geleceğe yönelik planlar yapma imkânı tanıyan temel bir haktır.

16. Mülkiyet hakkı -kişiyi başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak şartıyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve ondan tasarruf etme imkânı veren bir haktır. Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin kısıtlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkına sınırlama teşkil eder.

17. İtiraz konusu kuralla 5271 sayılı Kanun'un 128. maddesinin dördüncü fıkrasına göre el konulan aracın önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilmesi durumunda sahibine iade edilmeyeceği öngörülmektedir. Bir suç isnadına bağlı olarak elkoyma tedbirinin uygulanması sonrasında aracın, sahibine iade edilmemesi mülkiyet hakkını hukuken ortadan kaldırmamakla birlikte, malikin mülkiyet hakkından kaynaklanan yetkilerinin kısıtlanmasına ve mülkten geçici süreyle de olsa yoksun kalmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla suçta kullanıldığı iddia edilen ve el konulan aracın, sahibine iade edilmemesini öngören kural ile mülkiyet hakkına sınırlama getirildiği açıktır.

18. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" denilmektedir. Buna göre mülkiyet hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

19. Anayasa'nın anılan maddesi hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğini temel bir kural olarak benimsemiştir. Buna göre mülkiyet hakkına yapılan sınırlamalarda dikkate alınacak öncelikli ölçüt, sınırlamanın kanunla yapılmasıdır. Ancak temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

20. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira hukuki güvenlik ilkesi hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

21. İtiraz konusu kuralda hangi durumda aracın sahibine iade edilmeyeceğine ilişkin husus herhangi bir tereddüte yer bırakmayacak biçimde açık ve net olarak düzenlendiği görüldüğünden kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönüyle kuralın kanunilik şartını taşımadığı söylenemez.

22. Öte yandan Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun olması gerekir. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlanabilir.

23. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılmasına imkân verdiği için bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır (*Nusrat Külâh*, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, § 53; *Yunis Ağlar*, B. No: 2013/1239, 20/3/2014, § 28).

24. Kural ile soruşturma veya kovuşturma aşamasında suç şüphesi altında olan kişinin suçta kullanılan aracı üzerindeki mülkiyete ilişkin haklarını kullanması engellenmektedir. Suçta kullanıldığı iddia edilen aracın önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilmesi durumunda yeniden suçta kullanılmasının önlenmesi, caydırıcılığın artırılması ve muhtemel bir müsadere için kayden el konulma ile yetinilmeyerek sahibine iade edilmemesini öngören kuralın kamu yararına dayalı anayasal meşru bir amacının bulunduğu anlaşılmaktadır.

25. Bununla birlikte söz konusu hak bağlamında getirilen sınırlamanın kanunilik ve meşru amaç şartlarını taşıması yeterli olmayıp aynı zamanda ölçülü olması da gerekir. Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan *ölçülülük* ilkesi ise elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkedен oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

26. Uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçu nedeniyle yürütülen bir ceza soruşturması çerçevesinde suçta kullanıldığı şüphesi bulunan araca ilgili sicile şerh verilmesi suretiyle el konulmaktadır. Önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilen aracın sahibine iade edilmemesinin söz konusu aracın yeniden suçta kullanılmasının önlenmesi, caydırıcılığın sağlanması ve muhtemel bir müsaderecinin sonuçsuz kalmamasına yönelik kamu yararı amacını gerçekleştirmek bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

27. Kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlama özü itibarıyla tedbir niteliğindedir. Kural, uyuşturucu madde imal ve ticareti suçunun işlenmesinde kullanılan aracın her durumda sahibine iadesini engellemekte, sadece aracın önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle ele geçirilmesi durumunda iadesini önlemektedir. Diğer taraftan ek 2. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde, sahibinin, aracın değeri kadar teminatı el koyma tarihinden itibaren otuz gün içinde Maliye Bakanlığına teslim etmesi hâlinde araç sahibine iade edileceği belirtilerek teminat karşılığında aracın iade edilebilmesi imkânı güvence altına alınmıştır.

28. Ayrıca 5237 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadereci "*iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmamak*" şartına bağlanmış, 5271 sayılı Kanun'un 131. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da şüpheliye, sanığa veya üçüncü kişilere ait el konulmuş eşyanın, soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalmaması veya müsadereye tabi tutulmayacağına anlaşılması hâlinde, resen veya istem üzerine geri verilmesine Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından karar verileceği ve iade talebinin reddi kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulabileceği hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede kanunda iyi niyetli üçüncü kişilerin haklarının zedelenmemesi için gerekli güvencelerin oluşturulduğu görülmektedir.

29. Bu itibarla kuralda orantısız bir sınırlamanın da söz konusu olmadığı, araç sahibi ve üçüncü kişiler açısından mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında bulunması gereken makul dengenin gözetildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kural, mülkiyet hakkına ölçüsüz bir sınırlama getirmemektedir.

30. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 5. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

2. Kanun'un Ek 2. Maddesinin İkinci Fıkrasının Üçüncü Cümlesinin (c) Bendi ve "*satış dışı yöntemlerle tasfiye*" Yönünden İncelenmesi

31. Kuralla, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun işlenmesinde kullanılması nedeniyle el konulan aracın önemli miktar veya değerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyle geçirilmesi hâlinde sahibinin, aracın değeri kadar teminatı el koyma tarihinden itibaren otuz gün içinde Bakanlığa teslim etmemesi durumunda Bakanlık tarafından soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin aracın derhâl tasfiye olunacağı öngörülmüştür. Kural "*satış dışı yöntemlerle tasfiye*" yönünden incelenmiştir. El konulan aracın tasfiye edilmesini öngören kuralın mülkiyet hakkına sınırlama getirdiği açıktır.

32. Uyuşturucu madde imal ve ticareti suçunun işlenmesinde kullanıldığı iddia edilen ve el konulan aracın tasfiyesinin satış yoluyla yapılmasına ilişkin hususlar ek 2. maddenin ikinci fıkrasının dördüncü cümlesinde düzenlenmiştir. Buna göre satıştan elde edilen gelirden aracın muhafaza edilmesi ve satışı için gerekli olan bütün masraflar karşılandıktan sonra kalan miktar, kovuşturma sonucuna göre işlem yapılmak üzere emanet hesabına alınacak, müsadere koşullarının gerçekleşmesi hâlinde söz konusu miktarın müsaderesine karar verilecektir.

33. Bununla birlikte anılan cümlede yer alan “*tasfiyenin satış suretiyle gerçekleşmesi halinde*” ibaresinden satış dışında tasfiye yöntemlerinin de mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu tasfiye yöntemlerinin neler olduğu ve hangi şartlarda yapılacağı, tasfiye öncesi ve sonrasındaki muhafaza ve sair masrafların nasıl karşılanacağı, müsadere kararı verilmemesi durumunda iadeye konu bedelin nasıl belirleneceği, mülkiyet hakkı sahibi ya da özellikle üçüncü kişilerin hak ve alacaklarının neler olduğu ve hangi usulle korunacağına ilişkin olarak herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

34. Bu itibarla, uyuşturucu madde imal ve ticareti suçunun işlenmesinde kullanıldığı iddiasıyla el konulan aracın *satış dışı yöntemlerle tasfiyesine* yönelik ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir düzenlemeler içermeyen kuralın hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerini ihlal eder nitelikte olduğu, dolayısıyla kanunilik ölçütüne uygun olmadığı anlaşılmaktadır.

35. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 5. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun'a 1/2/2018 tarihli ve 7078 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle eklenen ek 2. maddenin ikinci fıkrasının;

A. (c) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

B. Üçüncü cümlesinin esasına ilişkin incelemenin “(c)” bendi ve “*satış dışı yöntemlerle tasfiye*” yönünden yapılmasına,

C. Üçüncü cümlesinin “(c)” bendi ve “*satış dışı yöntemlerle tasfiye*” yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

20/7/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Esas Sayısı : 2020/98
Karar Sayısı : 2022/87

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR